

POSTANOWIENIE

Dnia 8 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący)

SSN Tomasz Przesławski (sprawozdawca)

SSN Adam Redzik

w sprawie ze skargi E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.
na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn.
III AUa 239/21,
przy udziale Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w
dniu 8 stycznia 2025 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. III AUa 239/21 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje E. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie sumę pieniężną w wysokości 3 500 (trzy tysiące pięćset) złotych za okres od 27 stycznia 2017 r. do 13 listopada 2024 r.;**
- 3. oddala skargę w pozostałym zakresie;**
- 4. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od doręczenia postanowienia zobowiązanemu do dnia zapłaty,**

**tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w
postępowaniu skargowym.**

Tomasz Przesławski Oktawian Nawrot Adam Redzik

I.n

UZASADNIENIE

W dniu 8 października 2024 r. E. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. (dalej: „skarżąca”) reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła do Sądu Najwyższego, za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego w Krakowie, skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie o sygn. III AUa 239/21 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie.

W przedmiotowej skardze skarżąca wniosła o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie pod sygn. III AUa 239/21 nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. przyznanie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącej kwoty 10 000 zł;
3. przeprowadzenie dowodu z akt sprawy prowadzonej przez Sąd Apelacyjny w Krakowie, III AUa 239/21 na okoliczność zaistnienia przesłanek uzasadniających stwierdzenie, że w postępowaniu, o którym mowa nastąpiła przewlekłość postępowania;
4. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej wskazanej w § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1935, dalej: „rozporządzenie”) oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu skargi wskazano, że czas oczekiwania na wyznaczenie pierwszego terminu rozprawy apelacyjnej przez Sąd Apelacyjny w Krakowie przekracza 44 miesiące. W ocenie skarżącego jako beczynność Sądu Apelacyjnego w Krakowie kwalifikować należy okres od lutego 2021 r. – tj. przekazania sprawy do Sądu Apelacyjnego – do dnia 13 listopada 2024 r., kiedy to Sąd Apelacyjny wyznaczył pierwszy termin rozprawy.

Uzasadniając wysokość dochodzonej kwoty skarżąca wskazała upływ ponad 3,5 roku beczynności Sądu Apelacyjnego w Krakowie. Podniesiono, że należy mieć na uwadze zarówno samą dolegliwość spowodowaną dla strony opieszałością postępowania (np.: konieczność utworzenia i utrzymywania rezerwy na ewentualne zaspokojenie roszczeń ZUS), jak i to, że opieszałość została spowodowana jedynie przez zaniechanie sądu rozpoznającego sprawę co do istoty. Skarżąca wyartykułowała, że w jakikolwiek sposób swoim zachowaniem nie przyczyniła się do zaistnienia przewlekłości postępowania. Ponadto skarżąca wskazała, że „rażący stopień (wieloletni okres trwania) zaistniałej w sprawie przewlekłości uzasadnia uznanie, że przyznana skarżącej spółce odpowiednia suma pieniężna za każdy rok trwania przewlekłości powinna być wyższa niż minimalna”.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie, pismem datowanym na 17 października 2024 r., wniósł o oddalenie skargi, a w przypadku jej uznania o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania.

W uzasadnieniu stanowiska wskazano, że „jest to kolejna skarga tej samej strony, wniesiona w kolejnej już sprawie z jej udziałem, która została sporządzona i nadana na adres Sądu Apelacyjnego dopiero po tym, jak wysłano tej stronie zawiadomienie o terminie rozprawy apelacyjnej, na której może spodziewać się prawomocnego zakończenia sprawy. Wcześniej strona ta nigdy nie wносиła o przyspieszenie rozpoznania sprawy, w której oddalenie jej apelacji wiązać się będzie z koniecznością uregulowania zaległości składkowych”. Podkreślono, że „nasuwa się wniosek, że intencją wniesienia skargi na przewlekłość nie było zmobilizowanie sądu do szybszego rozpoznania sprawy apelacyjnej (skoro skargę wniosła dopiero po zawiadomieniu o terminie rozprawy), a jedynie wyłącznie uzyskanie odszkodowania. Wydaje się, że nie taki jest zasadniczy cel skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez

nieuzasadnionej zwłoki”. Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie podniósł, że brak rozpoznania sprawy nie wynika z opieszałości w rozpoznawaniu tej i innych spraw wskutek zaniedbań Prezesa Sądu Apelacyjnego, Przewodniczącego Wydziału czy sędziów, lecz jest rezultatem braku takich warunków kadrowych i proceduralnych, które umożliwiałyby szybkie i rzetelne rozpoznanie takiej liczby spraw, jakie wpływały do Sądu Apelacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga E. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniesiona w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725 ze zm., dalej także: „u.s.p.p.”) zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 u.s.p.p. strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Ustawodawca w art. 2 ust. 2 u.s.p.p. wskazał elementy podlegające analizie na etapie postępowania w przedmiocie przewlekłości. W świetle tego przepisu dokonując oceny uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Ocena przewlekłości postępowania ma charakter indywidualny i uwzględnia okoliczności konkretnej sprawy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 11 lipca

2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). W toku postępowania o stwierdzenie przewlekłości postępowania sąd oceniający sprawę analizuje nie tylko okres zaniechania jej rozpoznania, lecz bierze pod uwagę wszystkie kryteria, o których stanowi art. 2 ust. 2 u.s.p.p. Nie można przy tym zapominać, że czas trwania postępowania wyznaczany jest nie tylko poprzez czynności sądu, ale także przez aktywność stron (zob. postanowienie Sądu Najwyższego: z 18 kwietnia 2023 r., I NSP 23/23; z 13 czerwca 2024 r., I NSP 251/23). W orzecnictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wielomiesięczną beczynność sądu, polegającą na niewyznaczeniu rozprawy bądź niepodejmowaniu czynności należy utożsamiać z przewlekłością sądu (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2018 r., I NSP 40/18; z 11 września 2019 r., I NSP 88/19; z 14 listopada 2019 r., I NSP 151/19; z 12 maja 2020 r., I NSP 37/20; z 27 października 2020 r., I NSP 151/20).

Na potrzeby niniejszego postępowania dokonano analizy akt sprawy III AUa 239/21.

W dniu 15 lutego 2021 r. do Sądu Apelacyjnego w Krakowie wpłynęła apelacja skarżącej od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z 4 listopada 2020 r., sygn. VII U 328/17, w sprawie o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia.

16 lutego 2021 r. sprawę zarejestrowano pod sygn. III AUa 239/21 i wylosowano przez System Losowego Przydziału Spraw sędziego sprawozdawcę.

W dniu 3 marca 2021 r. wpłynęła odpowiedź organu rentowego na apelację.

W dniu 9 kwietnia 2021 r. akta zostały przekazane na kalendarz akt oczekujących na wyznaczenie terminu rozprawy zgodnie z kolejnością wpływu.

W dniu 13 września 2024 r. Przewodniczący Wydziału wyznaczył termin rozprawy apelacyjnej na dzień 13 listopada 2024 r.

W ocenie Sądu Najwyższego czas procedowania w niniejszej sprawie jest znacząco wydłużony. Ocena długości tego okresu, przy uwzględnieniu przesłanek wynikających z art. 2 ust. 2 u.s.p.p., prowadzi do wniosku, że w sprawie o sygn. III AUa 239/21 nastąpiła przewlekłość postępowania.

Nie ulega przy tym wątpliwości, że w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny w Krakowie nie podejmował żadnych czynności, które zmierzałyby do rozpoznania wywiedzionej w sprawie apelacji. Podkreślić należy, że Sąd Apelacyjny w Krakowie

poprzestał jedynie na wysłaniu odpisu apelacji i wydaniu zarządzenia o przekazaniu sprawy na kalendarz akt oczekujących na wyznaczenie terminu rozprawy zgodnie z kolejnością wpływu. Taka sytuacja ewidentnie narusza konstytucyjne prawo strony do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki.

Podkreślić należy, że nie ma na to wpływu, sygnalizowany przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie, brak aktywności strony zmierzającej do przyspieszenia rozpoznania sprawy. Bez wpływu na ocenę przewlekłości postępowania w sprawie III AUa 239/21 pozostaje także to, że jest to kolejna skarga na przewlekłość wniesiona przez stronę na postępowanie z jej udziałem toczące się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie.

Wbrew stanowisku Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie nie ma znaczenia fakt, że skarżąca wywiodła skargę już po wyznaczeniu terminu rozprawy apelacyjnej. W świetle bowiem art. 5 ust. 1 u.s.p.p. skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się w toku postępowania w sprawie. Nie ulega wątpliwości, że wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej nie kończy postępowania w sprawie. Wskazać należy, że celem skargi nie jest wyłącznie dyscyplinowanie sądu w podejmowaniu określonych czynności procesowych, lecz eliminowanie i zapobieganie przewlekłości postępowania. Dlatego też samo wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej nie powoduje, że stan przewlekłości znika. Ocenie podlega bowiem całość postępowania, nie tylko jego fragment przez pryzmat określonych czynności.

W realiach niniejszej sprawy, odnosząc się do stanowiska wyrażonego przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie, należy także zaznaczyć, że Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał w swoim orzecznictwie, że okolicznością usprawiedliwiającą opóźnienie w rozpoznaniu sprawy nie jest duży wpływ spraw (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 lipca 2022 r., I NSP 222/22; z 23 marca 2022 r., I NSP 48/22). Podobnie trudności kadrowe nie mogą mieć zasadniczo wpływu na rozpoznawanie spraw w rozsądnym terminie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 17 lutego 2012 r., III SPP 2/12; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20). Należy przy tym także zaznaczyć, że już w postanowieniu z dnia 21 marca 2006 r. Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, że znaczny i stale rosnący wpływ spraw oraz niewystarczająca obsada sędziów nie usprawiedliwia

przewlekłości postępowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 u.s.p.p. stwierdził, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. III AUa 239/21 nastąpiła przewlekłość postępowania.

Na podstawie art. 12 ust. 4 u.s.p.p. Sąd Najwyższy zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz skarżącej kwotę 3500 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Zgodnie z art. 12 ust. 4 u.s.p.p. uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, a w przypadku skargi na przewlekłość postępowania prowadzonego przez komornika – od komornika, sumę pieniężną w wysokości od 2000 do 20 000 zł. Wysokość sumy pieniężnej, w granicach wskazanych w zdaniu pierwszym, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania. Na poczet tej sumy zalicza się kwoty przyznane już skarżącemu tytułem sumy pieniężnej w tej samej sprawie. Sumy pieniężnej nie przyznaje się w razie uwzględnienia skargi wniesionej przez Skarb Państwa albo państwowe jednostki sektora finansów publicznych.

Sąd Najwyższy uznał za odpowiednie przyznanie skarżącemu sumy pieniężnej w wysokości 3500 zł. W ocenie Sądu Najwyższego przyznana kwota rekompensuje skarżącej zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie. Wskazać należy, że skarżąca, poza długością postępowania, nie wskazała na żadne inne elementy, które przemawiałyby za przyznaniem jej wyższej sumy pieniężnej. Dlatego też Sąd Najwyższy oddalił żądanie ponad 3500 zł, a więc wartości minimalne wynikające z u.s.p.p.

Odnosząc się do wniosku skarżącej o zwrot kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej, Sąd Najwyższy wskazuje, że pełnomocnik skarżącej nie uzasadnił żądania w żaden sposób.

Zgodnie z § 14 ust. 3 rozporządzenia wysokość stawki minimalnej za prowadzenie sprawy w postępowaniu ze skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym oraz do przeprowadzenia i zakończenia bez nieuzasadnionej zwłoki sprawy egzekucyjnej lub innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego wynosi 240 zł.

W ocenie Sądu Najwyższego w niniejszej sprawie nie występowały szczególne okoliczności przemawiające za ustaleniem wyższej stawki wynagrodzenia. Wskazać bowiem należy, że pełnomocnik skarżącej, oprócz sporządzenia i wniesienia skargi na przewlekłość postępowania, nie wykazał w żadnej mierze, w czym ma przejawiać się, że jego nakład pracy wymaga podwyższenia wynagrodzenia.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p. oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia orzekł jak w sentencji.

Odnosząc się wniosku skarżącej o zwrot 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, Sąd Najwyższy wskazuje, że na podstawie art. 2 ust. 1 lit. b ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 2111), nie podlega opłacie skarbowej złożenie dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa w sprawach ubezpieczenia społecznego, tym samym wniosek podlega oddaleniu.

Wobec powyższego, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Tomasz Przesławski Oktawian Nawrot Adam Redzik

ł.n

r.g.